

Нами окреслено і проаналізовано певні суспільні механізми, через які відбувалась зміна форм соціалізації української молоді на початку ХХ ст.

Змістовний характер нового сценарію відбувався через:

формування нових моделей фольклору як засобу соціалізації молоді;

підміну традиційної обрядової сфери українців новою радянською;

зміну символічно-знакового наповнення молодіжного середовища;

творення радянського міфу як засобу соціалізації "нової людини".

Традиційні етнокультурні константи українського суспільства переходили в латентний стан.

Наукові дослідження сучасного стану українського етносу і, зокрема, молодіжної культури, показують, що загроза занепаду української етнічної культури, яка була закладена в 20–30 роках ХХ століття залишається актуальною і нині. Адже комунікативна ритуалістика тоталітарного минулого, витіснивши традиційну обрядову сферу, стала нормою поведінки кількох поколінь українців, вихованих радянською системою. Тому психологічні наслідки соціального експерименту (класової боротьби, колективізації, голодоморів, воєн, антирелігійного та інтернаціональ-

ного комуністичного виховання) можуть бути нейтралізованими лише за умови новітньої етнокультурної соціалізації сучасного покоління молоді.

¹ Бехтерев В. Коллективная рефлексология. — Пг., 1921. — 322 с.

² Ленин В. Задачи союзов молодежи // Сборн. произведений В. И. Ленина. Для учащихся средних школ и средних специальных заведений. — М., 1977. — С. 423.

³ Ленин про культуру і мистецтво. — К., 1957.

⁴ Машбиц-Веров И. Пролетарская литература в рабочих клубах. — 1925. — С. 110).

⁵ Молоде село. (газета). 7 січня 1922 р.

⁶ Пісні та романси українських радянських поетів. (б. р.).

⁷ Попов Б. — К., 1978. — 256 с.

⁸ Правда. — 1933. — 31 декабрия.

⁹ Радянські народні частушки і коломийки. — Б. р.

¹⁰ Радянські свята та обряди в комуністичному вихованні // Кер. авт. колективу Б. В.

¹¹ Угринович Д. Обряди. За і проти. — М., 1975.

¹² Українська народна творчість (20–30 роки ХХ ст.). — К., 1973.

¹³ Українські народні пісні. — Б. р.

¹⁴ Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности — М., 1995.

This article investigates socialization problems of Ukrainian youth in conditions of totalitarian system of Soviet period (20-th – 30-th).

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ПЕРШОГО ДОСЛІДНИКА ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА ГНАТА ЯСТРУБЕЦЬКОГО (До 130-річчя від дня народження)

Лариса СЕМЕНКО

Ім'я уродженця Поділля Гната Васильовича Яструбецького (1877–1940), активного учасника музичного і громадського життя України у 1920–30-і роки, близького друга композитора Миколи Леонтовича та першого дослідника його творчості, залишилось маловідомим не лише широкому загалові, а навіть дослідникам українського культурного відродження того часу. Хоча певні кроки в до-

слідженні біографії цієї особистості були зроблені. Так, вінницький журналіст Ю. Бондаренко у статті "Свідчення поживтілих сторінок"¹ про обставини загибелі Миколи Леонтовича наводить деякі відомості про Г. Яструбецького. Згодом цей матеріал був надрукований у книзі А. Завальнюка "Микола Леонтович. Дослідження, документи, листи"², виданій у Вінниці у 2002 році. В резуль-

таті пошукової роботи останніх років до фондової колекції Вінницького обласного краєзнавчого музею надійшов особистий архів родини Яструбецьких. На основі цих матеріалів, із залученням документів з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського, Державного архіву Київської та Вінницької областей, спробуємо простежити життєвий і творчий шлях Гната Яструбецького.

Народився він 1 січня 1877 року в селі Жолоби (нині Томашпільського району Вінницької області) в багатодітній родині вчителя початкових класів, відставного фельдфебеля Василя Семеновича Яструбецького та його дружини Антоніни Андріївни. Закінчивши на відмінно Тульчинське духовне училище, Гнат вступив у 1897 році до Подільської духовної семінарії у Кам'янці, де і навчався до 1903 року. Там він і познайомився з Миколою Леонтовичем та потоваришував з ним на довгі роки³.

Яструбецький був тонким знавцем і любителем музики, особливо народної творчості. Чудово грав на скрипці, співав партію басів у семінарському хорі під регентством Леонтовича. Про його неабиякі здібності в часи навчання згадує випускник тієї ж семінарії Віктор Приходько, який в еміграції видав власні спогади "Під сонцем Поділля", щоправда, припустившись деяких біографічних неточностей⁴.

Закінчивши семінарію за першим розрядом⁵, Яструбецький міг розраховувати на подальше навчання у вищому духовному освітньому закладі та успішну кар'єру священнослужителя. "За традицією, — напише він згодом у своїй автобіографії, — направлявся до Московської духовної академії за казенний рахунок. Але я за власний рахунок ступив до Дерптського університету по юридичному факультетові..."⁶. Про старанність та здібності Яструбецького свідчить його атестат випускника університе-

ту, де більшість оцінок — вищі бали. Всього за роки навчання він оволодів п'ятьма іноземними мовами: грецькою, латиною, французькою, німецькою, давньоєврейською⁷.

30 липня 1904 року Гнат Васильович вичався з Вірою Арсенівною Волянською, яка "закінчила повний курс Подільського жіночого училища духовного відомства"⁸. У 1909 та 1911 роках народилися їхні діти — Анатолій і Тамара.

По закінченню університету Г. Яструбецький до кінця 1909 року працював учителем Сутиської (нині Тиврівського району Вінницької області) початкової, потім двокласної (викладав російську мову та співи), нарешті, чотирикласної школи (російська мова, словесність)⁹. Впродовж 1910—1913 років служить священником у містечку Марківка Ямпільського повіту (нині Томашпільського району Вінницької області), с. Кучі Ушицького повіту (нині Новоушицького району Хмельницької області).

Пізніше Яструбецький згадував: "Різного роду репресії з боку єпархіальної духовної влади примусили мене наприкінці 1913-го року залишити професію служителя культу і перейти до роботи преподавателя середньої школи на Поділля же"¹⁰.

З 1914 року Г. Яструбецький вчителював у Тульчинському жіночому духовному училищі, викладав російську мову, словесність та історію російської літератури. Тоді учителем церковного співу та Закону Божого працював там М. Леонтович. У Тульчині їхні родини товари-

На відпочинку. Шаховий турнір, 1930-ті рр.

шували, спільно влаштовували музичні вечори. За спогадами дочки Леонтовича Галини, "Гнат Васильович — у нас у сім'ї всі його звали Гнатик — нерідко в Тульчині приходив до нас додому. Приносив з собою скрипку. Моя мама брала гітару, батько сідав за піаніно. Яких тільки пісень не співали вони"¹¹.

Влітку 1914 року помер від туберкульозу його батько, який залишив по собі великі борги, хвору жінку та двох малолітніх доньок, отже Гнат змушений був шукати додаткового заробітку. Маючи семінарську освіту, він зайняв посаду полкового священика 76-го піхотного Кубанського полку. З початку Світової війни, він — у діючій армії.

У березні 1917 року Гнат Яструбецький, виступаючи на солдатському мітингу, відкрито порвав з релігією, відмовився від посади полкового священика, але залишився в армії членом полкового комітету (з грудня — членом військово-революційного комітету того ж полку)¹². У лютому 1918 року він демобілізувався за станом здоров'я і перебрався до Києва. По звільненню отримав посвідчення на право носити зброю¹³.

В числі більшості української свідомої інтелігенції, Яструбецький добу становлення української державності зустрів з ентузіазмом. Під час Гетьманату 1918 року він був співробітником редакційно-видавничого відділу Міністерства народного здоров'я й опікування¹⁴.

З 1919 року Г. Яструбецький працював у найпотужнішій кооперативній організації України того часу — Дніпровському союзу споживчих товариств ("Дніпросоюзу"), який організовував і фінансував концерти, вистави, лекції не тільки для Києва, а й для провінції. З доброї волі його голови Д. Коліуха до штату цієї установи були зараховані відомі українські культурні діячі: К. Стеценко, Я. Степовий, М. Леонтович, М. Верховинець, П. Тичина, П. Козицький та багато інших, які брали участь у роботі видавничого відділу та різноманітних секцій культурно-просвітницького відділу: театральної, музично-хорової, лекційно-консультаційної, бібліотечної, художньо-графічної, шкільної¹⁵. Музично-хорову секцію, зокрема, очолював К. Стеценко, художній кооперативний музей і бібліотеку — П. Тичина. З 8 вересня 1919 р. Гнат Яструбецький зайняв посаду секретаря видавничого відділу "Дніпросоюзу"¹⁶.

Крім того, він брав активну участь у духовному житті Києва, співпрацюючи з Вищою Православною Церковною Радою (ВПЦР). Але ця співпраця тривала недовго: 5 травня 1920 року під час проведення Пленуму Ради, де обговорювалось питання розриву з єпископатом, він єдиний встав на захист канонічної позиції, яка не допускала самоуправного захоплення храмів і служби в них без дозволу архієреїв¹⁷. Після цієї суперечки Яструбецький відійшов від діяльності у ВПЦР і повністю сконцентрувався на музично-просвітницькій ниві.

Ще 1918 року розпочалася робота зі створення постійнодіючого хору робітників "Дніпросоюзу". Очолив цей процес хоровий інструктор Полікарп Микитович Бігдаш-Богдашев¹⁸. 11 березня 1919 року у великій залі "Дніпросоюзу" (Володимирська, 46) відбувся перший концерт, присвячений роковинам смерті Тараса Шевченка. Одним з учасників виступу був Гнат Яструбецький, який виконував партію басів¹⁹. Впродовж 1919 року хор виступив 10 разів²⁰ переважно у великій залі "Дніпросоюзу", залі купецького зібрання Києва, Київському театрі опери. У 1919–20-х роках було здійснено кілька гастрольних поїздок по місцях і селах Київщини та Поділля²¹. На початку 1920 року музичний колектив з аматорського став професійним.

Влітку того ж року розпочалася підготовка до масштабного турне Першої мандрівної капели "Дніпросоюзу" (так називали хор) по Лівобережній Україні. До складу капели увійшли хористи "Дніпросоюзу", співаки Київської оперного театру, Київського театру музичної драми, хору М. Лисенка, студентського хору Київського університету та інших кращих київських хорів — всього 50 хористів та членів адміністрації²². Головним диригентом було призначено відомого спеціаліста Нестора Городовенка. Посаду головного адміністратора капели пропонували К. Стеценку та О. Чапківському, але після відмови обох, її зайняв Яструбецький, який вважався також уповноваженим "по справам "Дніпросоюзу"²³ в хоровій капелі і виконував партію басів.

Турне тривало з 12 липня по 2 вересня 1920 року. Головною його метою була популяризація української народної пісні. З капелю виїхав кореспондент, відомий український

письменник Степан Васильченко (С. Панасенко). Згідно зі статутом Першої мандрівної капели "Дніпросоюзу", він, як кореспондент, повинен був вести "щоденник", до якого "вписується все, що матиме в життю капели видатне значення... Уповноважений, Дірігент, Староста можуть вписувати до щоденника свої нотатки та спостереження. Переховує... щоденник Уповноважений"²⁴.

Виявлений нами "Щоденник" Васильченка з помітками Яструбецького — рукопис (107 сторінок) у твердій обкладинці темновишневого кольору. Записи велися хімічним олівцем, майже щоденно, як у дорозі, так і під час концертів. Цей "Щоденник" не був переданий до архіву капели, а зберігався в родині Яструбецьких до 2004 року.

Майже на всіх концертах звучали твори в обробці М. Леонтовича (колядки, щедрівки, пісні "От сяду я в понеділок", "Ой гай, мати"). Яструбецький оцінив їх ще тоді, коли Леонтович-композитор був маловідомий широкому загалу. "Після першої пісні капелян дарували квітками. Мало не кожний номер програми вимагали повторити. Капела співала бадьоро, в лад... Найбільше враження, здається, справили на публіку пісні "Ой сяду я в понеділок", "Ой гай, мати", "На горі сніжок курить..." (Запис від 14 липня, Лубни)... "Говорили промови про нашу народну пісню, про її значення, про її силу, як ясної, чистої зброї в боротьбі за національне визволення народу" (запис від 15 липня).

Заробітки від подорожі були мінімальними: "грошей в капелян залишилося од мандрівки дуже мало і вистачило тільки на вінок-другий цибулі, яка скрізь була порівнюючи дешева і на яку переважно і кинулися капеляни, щоб не явитися додому із зовсім порожніми руками" (запис від 2 вересня).

Загальне враження, яке справила капела своїми концертами, прекрасно охарактеризував "один із учителів м. Ромни у своїй простій, але надзвичайно правдивій і зворушливій промові порівняв концерт капели з ясным сонцем, яке несподівано зійшло на темному, нудному обрії, з чарівним сном, що примусив забитися у їх завмерлому серці, нагадавши про довічно незламну красу, про радість і щастя життя і боротьби за світлі ідеали. Рідна пісня в прекрасному виконанні, як та жива вода з казки, обда-

вала і освіжала їх душі, збудила тугу за красою..." (запис від 28 серпня).

Подорож Першої мандрівної капели на Лівобережній Україні пройшла блискуче, з величезним успіхом. Однак, внутрішні негаразди в "Дніпросоюзі" призвели восени 1920 року до її розпаду і створення Другої мандрівної капели, на чолі з К. Стеценком та О. Чапківським. В її складі Яструбецький позбувся посади адміністратора, але залишився співати в хорі²⁵.

Вже 8 вересня Друга мандрівна капела виїхала в турне на Правобережну Україну, яке тривало до 10 листопада. Наприкінці жовтня капеляни завітали до Тульчина, де відбулась зустріч з М. Леонтовичем. Видатний композитор відвідав концерт хору, на якому виконувались його твори. Але по завершенню гастрольної поїздки цей музичний колектив також припинив своє існування, а культурно-просвітній відділ "Дніпросоюзу" був розформований.

Пізніше на основі Першої та Другої мандрівних капел був створений новий хоровий колектив "Дніпросоюзу", внесений 15 листопада 1920 року в систему державних радянських закладів мистецтва, керованих Київською губернською політосвітою²⁶. Навесні 1921 року хор було реорганізовано в "Державну українську мандрівну капелу" ("Думка"), з якою до кінця життя тісно переплівся творчий шлях Г. Яструбецького²⁷.

Дізнавшись наприкінці січня 1921 року про смерть свого друга Миколи Леонтовича, Яструбецький виступив з ініціативою створення Всеукраїнського комітету по вшануванню пам'яті Леонтовича, в якому офіційно представляв "Думку"²⁸ та "Дніпросоюз". У Комітеті він працював у видавничій, музейній та музичній комісіях²⁹.

У лютому 1921 року його було відряджено до Марківки для уточнення біографічної інформації про Леонтовича, з'ясування обставин його вбивства та збирання творчої спадщини. Кандидатура Яструбецького найбільше підходила для здійснення цих завдань, бо, по-перше, він особисто знав Леонтовича та був другом його родини; по-друге, певний час жив і працював у Тульчині; по-третє, був юристом за фахом, отже на місці зумів би об'єктивно оцінити результати слідства.

У "відкритому листі" від 22 лютого 1921 року³⁰ та посвідченні про відрядження Ястру-

бецького³¹ усім державним та громадським установам пропонувалось допомагати йому у зборі музичних творів та біографічних матеріалів про Леонтовича.

Вийхав він на Поділля 1 березня, а повернувся, імовірно, на початку травня, адже 15 травня мав звітувати на засіданні Комітету про результати поїздки³². Перебуваючи в Марківці та Тульчині, Гнат Васильович зустрічався з рідними та знайомими Миколи Дмитровича, скрупульозно занотовував кожен день своєї подорожі у так званому "Щоденнику розслідування"³³, записував спогади батька, дружини, сестер небіжчика. Він намагався майже щохвилини відтворити останній вечір перед трагедією та ранок, коли відбувся злочин. Драматизмом сповнений опис останніх хвилин життя композитора.

Під час перебування Яструбецького у від'їждженні його сім'я відчувала значну матеріальну скруту, тому дружина Віра Арсенівна звернулася до Комітету з проханням надати грошову допомогу. 19 квітня голова Президії Ю. Михайлів розпорядився видати родині 80 тис. крб.³⁴

Незважаючи на труднощі поїздки (голод, холод, розруха, бандитизм), Гнат Васильович виконав титанічну роботу: зібрав та привіз до Києва особисті речі М. Леонтовича, його музичні твори, фотографії, рукописи, спогади родичів і друзів композитора³⁵. Серед знайдених ним матеріалів були оригінальні твори митця (близько 200), методичні вказівки та рекомендації (понад 200), обробки народних пісень та аранжування різних творів для хору (380), листи, нотодруки з помітками тощо. Основна частина цієї спадщини була передана згодом до музею Всеукраїнського музичного товариства ім. М. Леонтовича (так з лютого 1922 року називався Комітет), пізніше — до рукописного відділу бібліотеки ВУАН (тепер Інститут рукопису НБУВ НАН України)³⁶. Інші речі залишились у різних людей. Наприклад, закривавлена наволочка зберігалась у професора Київського архітектурного інституту П. Костирка³⁷. Зібрані Яструбецьким музичні твори Леонтовича були підготовлені ним до друку та видані у 1921 році.

Тим часом для "Дніпросоюзу" на початку 1920-х років настали важкі часи, політика більшовиків призвела до руйнації, а згодом —

ліквідації цієї установи. Тому довідка від 14 листопада 1922 року підтверджує, що "громадянин Гнат Васильович Яструбецький, який проживає по вулиці Толстого (колишній Караваєвській) буд. 20, кв. 5 — безробітний"³⁸. З 1924 року він був співробітником Київського окружного сільськогосподарського кооперативного союзу "Сельсоюзу" (інструктором по кооперативізації бурякової площі)³⁹. Але у "Думці" Яструбецький все ж співав, що засвідчують всі групові світлини капели 1920-х років⁴⁰.

У цей період "Думка" багато гастролювала по Україні та республіках СРСР, а в 1929 році першим з радянських хорових колективів виїхала з концертною програмою за кордон у Францію (Париж, Бордо, Байон, Монпельє, Біаріц...) Яструбецький у закордонному турне в складі капели був адміністратором і хористом⁴¹. Успіх був приголомшливий. У Парижі "Думка" виступила у великому на три тисячі місць концертному залі "Плейєля". Перший концерт складався з творів композиторів-класиків, другий — творів українських композиторів і народних пісень. З великою увагою слухали всі 16 номерів, серед яких 7 повторили на "біс". Серед них пісні М. Леонтовича "Дударик" і "Щедрик". Французька преса визнала Державну українську мандрівну капелю "Думка" як одну з найкращих капел у світі⁴². Тоді вперше за кордоном прозвучали хорові пісні нашого геніального земляка М. Леонтовича. Гнат Васильович Яструбецький, як вірний товариш, намагався зробити все, щоб ім'я нашого співвітчизника — композитора Леонтовича було внесено в когорту світових класиків музичної культури.

У липні 1932 року капела "Думка" з великим успіхом виступала з концертною програмою в багатьох містах Поділля. Організатором подільських гастролей капели був Г. Яструбецький. У посвідченні на від'їждження за № 1080 від 25.06.1932 року читаємо: "Пред'явник цього посвідчення адміністратор Заслуженої капели У.С.Р.Р. "Думка" Яструбецький Гнат Васильович, командирюється до м. м. Проскурів, Кам'янець-Подільський, Бердичів, Жмеринка, Вінниця, Козятин і др. для організації концертної подорожі капели. Тов. Яструбецький Г. В. має право складати умови на концерти "Думки", одержувати за

цими умовами гроші. Посвідчення дійсне до 1 серпня ц. р.”⁴³.

У 1930-х роках на тлі масових політичних репресій розпочався фронтальний наступ на хорову музику. У пресі піддається критиці репертуар “Думки”, ставляться вимоги замінити класичні твори та репертуар 20-х років “актуальними” ударницькими піснями та патріотичними одами⁴⁴. У віці 57 років, маючи проблеми зі здоров’ям, Гнат Васильович змушений був 1934 року залишити капелу і перейти на роботу до Київської філармонії на посаду адміністратора вокально-музичного ансамблю⁴⁵. Але вже за рік ми бачимо його на посаді інкасатора Київського головного управління холодильної промисловості (“Головхолодпром”), а наприкінці 1930-х років, за словами його невістки Віри Романівни Мілятицької, — коректором однієї республіканської партійної газети.

Помер Гнат Васильович Яструбецький у Києві в лютому 1940 року.

¹ Бондаренко Ю. Свідчення пожовтілих сторінок // Вінницька правда. — 1976. — 2, 4, 8, 10 груд.

² Завальнюк А. Микола Леонтович. Дослідження, документи, листи: До 125-річчя від дня народження. — Вінниця, 2002. — С. 42–53.

³ Бондаренко Ю. Свідчення... — 10 груд.

⁴ Приходько В. Під сонцем Поділля. — Мюнхен, 1948. — С. 38.

⁵ Подольские Епархиальные Ведомости. — 1903. — № 27. — С. 322.

⁶ Бондаренко Ю. Нотатки до створення мандрівної капели “Думки”, фундовані на оригінальних документах та історичних розкладках. Іст. нарис. — Вінниця, [б. р.]. — С. 7. — Машинопис.

⁷ Бондаренко Ю. Свідчення... — 10 груд.

⁸ Фонди Вінницького обласного краєзнавчого музею (далі — ВОКМ). — КВ 69103. — Д 5402.

⁹ Бондаренко Ю. Нотатки... — С. 7.

¹⁰ ВОКМ. — КВ 68735. — Д 5310.

¹¹ Бондаренко Ю. Свідчення... — 10 груд.

¹² ВОКМ. — КВ 68748. — Д 5312.

¹³ Там само.

¹⁴ ВОКМ. — КВ 68742. — Д 5307.

¹⁵ Державний архів Київської області (далі — ДАКО). — Ф. Р-1878, оп. 2, спр. 309, арк. 7.

¹⁶ Там само. — Спр. 217, арк. 9.

¹⁷ Чернишов В. Автокефалистское движение в Украине и возникновение украинского самосвяства (1917–1921 гг.) // www.ukrstor.com/ ukrstor/cernysov_avtokefalia3.htm.

¹⁸ Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (далі — ІР НБУВ). — Ф. 50. — № 778, арк. 1.

¹⁹ Там само. — № 782, арк. 9.

²⁰ Там само. — № 778, арк. 7.

²¹ ДАКО. — Ф. Р-1878, оп. 2, спр. 309, арк. 343.

²² Там само. — Арк. 61.

²³ Там само. — Спр. 217, арк. 15.

²⁴ Там само. — Спр. 217, арк. 256.

²⁵ Тичина П. Подорож з капелою К. Г. Стеценка. Щоденник. — К., 1982. — С. 256.

²⁶ Михайлов М. Творчий шлях “Думки”. — К., 1957. — С. 7.

²⁷ Думка. Перша робітничо-селянська капела У.С.Р.С. “Думка” 1920–1924. — Б. р.?. — С. 3.

²⁸ ІР НБУВ. — Ф. 50. — № 8, арк. 1.

²⁹ Там само. — Арк. 4.

³⁰ Там само. — № 44, арк. 1.

³¹ ВОКМ. — КВ 68744. — Д 5310.

³² ІР НБУВ. — Ф. 50. — № 13, арк. 1.

³³ Особистий архів автора.

³⁴ ІР НБУВ. — Ф. 50. — № 44, арк. 2.

³⁵ ІР НБУВ. — Ф. 50. — № 3, арк. 2.

³⁶ Леонтович М. Спогади. Листи. Матеріали / Під ред. В. Ф. Іванова. — К., 1982. — С. 226–227.

³⁷ Бондаренко Ю. Нотатки... — С. 11.

³⁸ Там само. — С. 17.

³⁹ ВОКМ. — КВ 68733. — Д 5298.

⁴⁰ Поточний архів капели “Думка”.

⁴¹ Бондаренко Ю. Нотатки... — С. 17.

⁴² Михайлов. Зазнач. праця. — С. 22.

⁴³ ВОКМ. — КВ 68752. — Д 5317.

⁴⁴ Історія української музики. У 5-ти т. — К., 1992. — Т. 4. — С. 15.

⁴⁵ ВОКМ. — КВ 68741. — Д 5306.

Hnat Yastrubetsky was a Ukrainian social and musical life activist in the 1920–1930-th years. He also was a personal friend of Mykola Leontovych. Since his name is still not well known this article draws attention to Hnat Yastrubetsky. The materials presented in this article are based on the materials of the book written by A. Zavalnyk “Mykola Leontovych. Researches, Documents Letters”, and also the description of his life and work given in this paper is based on the materials of various archives, including personal archive of Yastrubetsky family.